

**Neurologia del llenguatge**

Codi: 101710  
Crèdits: 9

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500893 Logopèdia	OB	2	A

**Professor/a de contacte**

Nom: Jaime Kulisevsky Bojarski  
Correu electrònic: Jaime.Kulisevsky@uab.cat

**Utilització d'idiomes a l'assignatura**

Llengua vehicular majoritària: català (cat)  
Grup íntegre en anglès: No  
Grup íntegre en català: Sí  
Grup íntegre en espanyol: Sí

**Equip docent**

Carlota Faixa Sol  
Carmen García Sánchez  
Rosana Marí Vico

**Prerequisits**

No hi ha prerequisits oficials. Es recomana la superació de l'assignatura Anatomia i Fisiologia del Sistema Nerviós.

**Objectius**

El temari estudia els principals sistemes funcionals cerebrals i les conseqüències de la seva desorganització a causa de lesions o malalties del sistema nerviós central, amb la finalitat de preparar els alumnes per a l'estudi sistemàtic de la patologia del llenguatge originada per aquestes lesions i també introduir-los en les tècniques específiques de rehabilitació dels corresponents trastorns. En altres assignatures del Grau s'aprofundeix en aspectes específics de la rehabilitació de trastorns de llenguatge, la parla i la deglució: Disfàgia i trastorns relacionats (101712), Malalties neurodegeneratives i demències (101711), Innovació tecnològica aplicada (101694), Pràcticum III (101696).

En acabar l'assignatura l'alumne haurà de ser capaç de:

- descriure i identificar la semiologia dels diferents trastorns del llenguatge, la parla i la deglució associats a lesions o malalties cerebrals
- conèixer i saber aplicar les bases de la reorganització funcional cerebral
- redactar informes diagnòstics d'acord amb les dades obtingudes en l'exploració i a partir de l'anamnesi
- establir plans terapèutics a partir de les conclusions d'un informe diagnòstic
- elaborar activitats terapèutiques d'acord amb un pla terapèutic establert prèviament
- expressar-se oralment de manera correcta en les exposicions orals que efectuï al llarg del curs
- expressar-se per escrit de manera correcta i d'acord amb la normativa en els documents que entregui al llarg del curs

## Competències

- Actuar d'acord amb el codi deontològic de la professió: respectar el secret professional, aplicar criteris professionals de finalització i derivació dels tractaments.
- Analitzar i sintetitzar informació.
- Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
- Demostrar que es comprenen els trastorns de la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.
- Demostrar que es comprèn el funcionament de la professió i l'estatus legal del logopeda.
- Explorar, avaluar i diagnosticar els trastorns de la comunicació i el llenguatge, i emetre'n un pronòstic d'evolució, des d'una perspectiva multidisciplinària.
- Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.
- Valorar de manera crítica les tècniques i els instruments d'avaluació i diagnòstic en logopèdia, així com els procediments de la intervenció logopèdica.

## Resultats d'aprenentatge

1. Actuar de manera ètica en els casos de pacients observats en les sessions pràctiques, així com en la interacció amb els familiars dels pacients.
2. Analitzar i sintetitzar.
3. Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.
4. Descriure i explicar la base teòrica de les tècniques de rehabilitació de les alteracions de la parla, el llenguatge i la deglució d'origen neurològic.
5. Descriure les principals tècniques d'avaluació i diagnòstic de les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució d'origen neurològic.
6. Explicar el funcionament del sistema de derivació de pacients entre professionals de la logopèdia i altres professionals del sistema sanitari.
7. Explicar l'origen i les característiques de les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució causades per dany cerebral.
8. Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.
9. Utilitzar les tècniques d'exploració més adequades per diagnosticar les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució d'origen neurològic, i per emetre'n un pronòstic d'evolució.
10. Valorar la utilitat de les principals tècniques d'avaluació i diagnòstic de les alteracions logopèdiques d'origen neurològic i ser capaç d'interpretar-ne els resultats.

## Continguts

1. Historia del estudio del lenguaje
2. Procesos de neuropatología
3. Enfoque neuropsicología del lenguaje
4. Funciones cognitivas
  - 4.1. Atención
  - 4.2. Memoria
  - 4.3. Funciones Frontales
5. Patologías asociadas al lenguaje
  - 5.1 Agnosias
  - 5.2. Apraxias
  - 5.3. Alexias

## 6. Afasias

6.1 Etiologia y Seimiologia

6.2. Afasia de Broca

6.3. Afasia de Wernicke

6.4. Afasia de Conducció

6.5. Afasia Global

6.6. Afasia Transcortical Sensorial

6.7. Afasia Transcortical Motora

5.8. Afasia Transcortical Mixta

6.9. Afasia Anómic

7. Exploració de la funció cognitiva del llenguatge

8. Intervenció neurològica en el llenguatge

9. Neurodesarrollo del llenguatge

10. Investigació en neurologia del llenguatge

## Metodologia

L'assignatura constarà d'un mòdul teòric i un mòdul pràctic amb sessions de casos clínics i sessions informatitzades amb materials d'autoaprenentatge. Les activitats formatives amb nombre d'hores aproximat de dedicació i resultats d'aprenentatge corresponents- són les que s'especifiquen.

## Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
<b>Tipus: Dirigides</b>			
Classe de teoria amb suport TIC	45	1,8	5, 7
Classes pràctiques d'anàlisi crític i debat de casos pràctics	15	0,6	2, 3, 9, 10
Classes pràctiques en aules d'informàtica	5	0,2	5, 8
<b>Tipus: Supervisades</b>			
Tutories programades amb el professorat per revisió d'activitats dirigides	21	0,84	3
<b>Tipus: Autònomes</b>			
Consultes bibliogràfiques i documentals	22	0,88	5, 7
Entrenament amb programes informàtics basats en tutorials preparats pel professorat	32	1,28	8
Lectura comprensiva de materials	20	0,8	3, 7

Participació en fòrums de comunicació entre companys	15	0,6	3
Realització de resums, esquemes i mapes conceptuals	15	0,6	2
Realització de treballs	35	1,4	5, 7, 8

## Avaluació

### Avaluació continuada

Implica la realització d'avaluacions teòric-pràctiques al llarg del semestre i la presentació d'informes relatius a les classes pràctiques.

El examen teòric I i el exàmen teòric II corresponen a evaluacions parcials tipus test per avaluar els continguts treballats en cada semestre. L'alumne que no superi alguna d'aquestes evidències haurà de recuperar la part o les parts corresponents.

La presentació oral correspon a una exposició grupal d'un part del contingut de l'assignatura.

### Qualificació final

S'obtindrà del promig entre totes les evidències d'aprenentatge. Les evidències d'aprenentatge no poden fer mitjana si no son superiors a 4. L'assignatura queda aprovada amb una nota mínima de 5.

Per tal de poder ser avaluat, l'alumne/a ha de aprovar les classes pràctiques. L'assistència a les classes pràctiques haurà de ser com a mínim del 80 %. Els/Les alumnes que NO compleixin amb alguna d'aquestes premisses NO superaran l'assignatura.

L'alumnat que NO hagi lliurat evidències d'aprenentatge amb un pes com a mínim del 40% es considerarà NO avaluable. Si és necessària una recuperació, l'alumne/a haurà de repetir les evidències d'aprenentatge suspeses amb una nota inferior a 4, sempre i quan hagi estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura.

## Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exàmen teòric I	20	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10
Exàmen teòric II	20	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10
Presentació oral	11	0	0	2, 3, 8
Pràctica Activitat Afàsia	14	0	0	1, 2, 3
Pràctica Informe Diagnòstic	14	0	0	2
Pràctica Pla Terapèutic	14	0	0	1, 2, 3
Pràctica Semiologia de l'Afàsia Motora	3.5	0	0	1, 3, 8
Pràctica Semiologia de l'Afàsia Sensorial	3.5	0	0	1, 3, 8

## Bibliografia

Basso, A. (2003) Aphasia and its therapy. Oxford University Press. Oxford

Bhatnagar, S. i Andy O. (1997) Neurociencia para el estudio de las alteraciones de la comunicación. Masson: Barcelona.

Boller, F. i Grafman, J. Handbook of Neuropsychology (1990). Elsevier, Amsterdam.

Byng, S.; Swinburn, S. Pound, C. (1999) The Aphasia Therapy File. Press. Nueva York

Carlson N.R. (2014) Fisiología de la conducta. Pearson. Madrid

Chapey, R. (2001) Language Intervention Strategies in Aphasia and Related Neurogenic Communication Disorders. Lippincott Williams & Wilkins. Philadelphia

Cuetos-Vega (2001) Evaluación y rehabilitación de las afasias. Madrid: Panamericana.

Davis, A. (2014) Aphasia and Related Cognitive-Communicative Disorders. Nova York: Pearson.

Ducarne de Ribaucourt, B. (1989) Reeducción semiológica de la afasia. Madrid: Masson.

Fernández-Guinea, S.; López-Higes, R. (2005) Guía de Intervención logopédica en las afasias. Síntesis. Madrid

Hécaen H. i Albert, M. (1978) Human Neuropsychology. John Wiley & Sons, New York.

Helm-Estabrooks (2005) Manual de la afasia y de terapia de la afasia. Panamericana. Madrid

Junqué, C. i Barroso, J. (1994) Neuropsicología. Síntesis, Madrid.

LaPointe, L. (2011) Aphasia and Related Neurogenic Language Disorders. 4a ed. Nova York: Thieme.

Leischner, A. (1982) Afasias y trastornos del lenguaje. Salvat, Barcelona.

Lezak M.D. (2012) Neuropsychological Assessment. Oxford. Nueva York

Lowe, R. i Webb, W. (1988) Neurología para los especialistas del habla y del lenguaje. Panamericana, Buenos Aires.

Luria, A.R.. Cerebro y Lenguaje (1978). Fontanella, Barcelona.

Luria, A.R. (1979) El cerebro en acción. Fontanella, Barcelona.

Pappathanasiou, I.; Coppens, P. (2016) Aphasia and Related Neurogenic Communication Disorders. 2n ed. Barlington: Jones&Barlett.

Peña-Casanova J. (2007) Neurología de la conducta y Neuropsicología. Panamericana. Madrid.

Rapin, I. (1987) Disfunción Cerebral en la Infancia. Martínez Roca, Barcelona.

Redola D. (2013) Neurociencia Cognitiva. Médica Panamericana. Madrid

Sacks O. (2004) El hombre que confundió a su mujer con un sombrero. Anagrama. Madrid

Seron, X. i Jeannerod, M. (1994) Neuropsychologie Humaine. Mardaga, Liège.

Strub R. i Black, F.W. (1981) Organic Brain Syndromes. DavisCompany, Filadelfia.

Tirapu Ustarroz J. (2011) Manual de Neuropsicología. Viguera Editores. Barcelona

Vendrell, J.M. (1986) Bases neurobiològiques del llenguatge. Infància.

Vendrell, J.M. Las afasias. (1984) Dins: Perelló, J. (Ed.), Perturbaciones del lenguaje. Científico-Médica, Barcelona.

Vinken, P., Bruyn, G., Klawans, H. i Frederiks, J.A.M. (1985) Handbook of Clinical Neurology, Vol. 45: Clinical Neuropsychology. Elsevier, Amsterdam.